

*Михайлюк А. Р.,**здобувач третього рівня вищої освіти,
аспірант кафедри світової літератури**Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
<https://orcid.org/0000-0002-7760-8175>*

ВІДГОМОНИ НАЦІОНАЛЬНО-ЕТНІЧНИХ ЖАНРОВИХ МОТИВІВ У КВІР-ПРОЗІ США ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Анотація. Статтю присвячено дослідженню національно-етнічних жанрових мотивів у квір-прозі США початку ХХІ століття на матеріалі квір-романів Александра Чі «Edinburgh» (2001), Ракеша Сат'яла «Blue Boy» (2009) та Малінди Ло «Last Night at the Telegraph Club» (2021). У розвідці окреслено, як сучасна американська квір-проза конструює постнаціональну ідентичність через наративи тілесності, травми та пам'яті, поєднуючи етнічні, расові та гендерні коди з метою підризу усталених уявлень про націю, громадянство та соціальні норми. Також розглянуто літературну репрезентацію травми та афекту і виявлено, що ці аспекти слугують засобом особистого та/або колективного зцілення й інструментом політичного переосмислення американського культурного наративу.

У доробку проаналізовано взаємодію жанрових стратегій і тематичних мотивів, зокрема б'їлдунгсроману, історичного роману й травматичного письма, які дозволяють квір-персонажам/-кам втілити «третю ідентичність» та конструювати альтернативні моделі громадянства й культурної участі. Теоретичним фреймом дослідження є концепції перформативності гендеру та етнічності Дж. Батлер; квірної епістемології І. К. Седжвік; міжкультурного простору й тілесної орієнтації Х. Бгабгі та С. Ахмед; механізмів гомонаціоналізму Дж. Пуар.

У результаті дослідження з'ясовано, що тілесність, зображена у творах Чі, Сат'яла та Ло, стає дискурсивною межею, через яку артикулюється напруження між расовою, етнічною та сексуальною приналежністю. Персонажі/-ки цих квір-романів є суб'єктами, що інтегрують раніше замовчувані досвіди, у процесі формування їх комплексної ідентичності. Також виявлено, що квір-проза США початку ХХІ століття переосмислює традиційні канони і пропонує нову модель гуманістичного культурного простору: прийняття різноманітності, емпатія та опір нормативності, що стає основою формування колективної пам'яті та політичного потенціалу упосліджених спільнот.

Ключові слова: квір-проза США, постнаціональна ідентичність, національно-етнічні мотиви, тілесність, травма, афект, міжкультурний простір.

Постановка проблеми. У контексті сучасного американського суспільства питання самоідентифікації – етнічної, національної чи то гендерної – є актуальним і суперечливим водночас, оскільки воно відображає глибинні соціополітичні та культурно-історичні процеси. Саме тому ці та інші зазначені виміри стають лейтмотивами художніх текстів США ХХІ століття, зокрема і в новітніх тематичних групах літературних творів, серед яких квір-проза. Дослідження розглядає те, як сучасна американська квір-проза зображує процеси форму-

вання постнаціональної ідентичності через наративи тілесності, травми та пам'яті. У творах авторів/-ок із маргіналізованих спільнот поєднуються расові, гендерні та культурні коди, що підважують усталені уявлення про націю, громадянство й поняття норми загалом. Вивчення цієї динаміки спонукає до переосмислення американського літературного канону і демонструє те, що література виконує функцію одного з ключових елементів самоідентифікації, опору та зцілення представників/-иць упосліджених груп в умовах множинної дискримінації.

Аналіз останніх досліджень. У сучасному полі квір-досліджень спостерігається зміщення від національно-центричних до транскультурних і афективних підходів, що поєднують аналіз тілесності, травми та наративних стратегій [1], [2]. Останні публікації Б. Андерсона та Дж. Муньоа акцентують увагу на діаспорній оптиці, у якій квір-автори/-ки з маргіналізованих спільнот використовують жанрові ознаки б'їлдунгсроману, історичного роману та травматичного письма для деконструкції ідеї єдиної національної ідентичності [3], [4]. Проте більшість сучасних досліджень розглядають окремі тексти без системного компаративного аналізу тропів, афективної темпоральності та механізмів опору гомонаціоналізму в художній літературі [1]. Недостатньо дослідженими залишаються й питання того, як літературна репрезентація афекту, пам'яті й тіла перетворює травму на інструмент постнаціонального самоусвідомлення. Означена стаття спрямована на заповнення цієї прогалини шляхом порівняльного аналізу романів Alexander Chee «Edinburgh» (2001), Rakesh Satyal «Blue Boy» (2009) та Malinda Lo «Last Night at the Telegraph Club» (2021). У центрі уваги опиняється те, як художні засоби та тропи втілюють взаємодію між етнічністю, сексуальністю й національною належністю, формуючи простір «третьої ідентичності» [2] і демонструючи, що квір-проза США початку ХХІ століття є не лише формою саморепрезентації, а й способом політичного та культурного переосмислення американського наративу.

Метою статті є комплексне дослідження національно-етнічних жанрових мотивів у квір-прозі США початку ХХІ століття на основі романів Alexander Chee «Edinburgh» (2001), Rakesh Satyal «Blue Boy» (2009) та «Last Night at the Telegraph Club» (2021).

Виклад основного матеріалу. Сучасна література США вирізняється надзвичайно різноманітним жанровим та культурним наповненням завдяки мультинаціональності її представників/-ць. У модерний та постмодерністський періоди прокидається самосвідомість маргіналізованих спільнот і їхня потреба на відстоювання власних множинних ідентичностей.

Квір-проза XXI століття на теренах Північної Америки опиняється на перетині багатьох наративів, окрім власне гендерних: національних, расових та етнічних. Це створює простір для висловлення того, що приховувалося й замовчувалося довгими століттями колоніальної реальності.

Ідентичність перестає бути фіксованою категорією, а натомість перетворюється на дискурсивну практику: «щось, що відбувається у мові та культурі» [5, с. 33]. Чим більше нашарувань різних ідентичностей в особистості людини, тим більше її життєвий шлях потребує озвучування та прийняття. Десятиліття пригнічення, вимушеної міграції та асиміляції квір-людей азійського походження врешті знаходять своїх оповідачів/-ок та слухачів/-ок. Джудіт Батлер, спираючись на ідеї Мішеля Фуко про репродуктивну природу влади, показує, що суб'єктність формується через повторювані мовні практики, а саме перформативність гендеру, раси та громадянства, які відтворюють і водночас підривають норми соціального порядку, чітко вказуючи на всі помилки та жорстокість колоніальної доби щодо етнічних та сексуальних меншин, а також на важливість переформатування та "reclaiming" (присвоєння) ними права на самовизначення. [6, с. 3; 5, с. 224-225].

Як зазначає Стюарт Голл, ідентичність не є такою, що передує репрезентації, а виступає позицією всередині дискурсу, у якій культурні відмінності (раса, нація, стать, сексуальність) створюються та закріплюються через мову, історію й інституційні наративи [7, с. 222-225]. Відтак, сексуальність, раса й національність не існують як розрізнені, нативні площини досвіду, а як взаємопов'язані матриці влади, репрезентації та афекту, що взаємно конструюють одна одну. Залежно від владного наративу місця, де квір-людина отримала притулок та шанс на безпечне життя, її ідентичність за визначенням буде представлена згідно із суспільними нормами та інтересами держави, що виключає її власну суб'єктивну роль та робить радше об'єктом в новій реальності. Література ж, зокрема й квір-проза, стає водночас засобом індивідуального звільнення, зцілення, і радикальним активізмом проти консервативної жорсткої дійсності множинної дискримінації.

У цьому контексті квір-проза стає такою собі лабораторією ідентичності, у якій наративи тілесності, нового громадянства та етнічної приналежності експериментально переплітаються. Як підкреслює Ів Кософскі Седжвік, квір-ідентичність не є лише сексуальною орієнтацією чи гендерною ознакою, а епістемологічною позицією [8, с. 67-69], тобто способом бачити й інтерпретувати світ поза бінарними структурами норми чи відхилення. У літературі ця позиція проявляється як естетика непевності, коли текст розхитує стабільні національні та гендерні коди.

Х. Бабга вводить поняття третього простору – міжкультурного виміру, де відбувається гібридизація ідентичності [2, с. 37]. Саме в цьому просторі між колоніальними наративами нації та суб'єктивним досвідом іншого народжується більшість сучасних квір-текстів діаспорного спрямування. Їхні персонажі/-ки існують у постійній інтерференції культур, коли етнічне й суб'єктне, публічне й індивідуальне не можуть розглядатися відірвано одне від одного, оскільки фундаментально це складає основу цілісності особистості.

Як зазначає С. Ахмед, тілесна орієнтація визначає способи, у які суб'єкти можуть населяти соціальний і національний простір: окремі тіла, зокрема квір або расово марковані, опиняються «поза лінією» чи «зупиненими», неспроможними

розширити свою присутність у світі, сформованому гетеронормативністю та «whiteness» як панівними режимами видимості та належності. [9, с. 4]. Нація тут постає не лише як абстрактна політична категорія, а й як складний емоційний простір, у якому ідентичність є сталою і колективною категорією, а тіла розглядаються в контексті приналежності.

Схожу думку розвиває Х. Е. Муньоз у книзі *Disidentifications*, де описує, як квір-суб'єкти етнічних меншин намагаються пристосувати свою справжню ідентичність з національними та культурними символами, очікуваннями спільноти й родини, створюючи альтернативні сценарії громадянства й культурної участі [4, с. 4]. Для нього квірність¹ є стратегією культурного перекодування, що дозволяє водночас приймати й підірвати національні норми, оскільки для суб'єкта часто є нестерпним відмовлятися від однієї складової своєї особистості на користь іншої. Це порушує цілісність, розриває важливі генетичні й соціальні зв'язки, що неминуче продукує травму і, як наслідок, руйнує ідентичність. Натомість плавна та здорова інтеграція національних культурних досвідів і тілесних проявів дозволяє сформувати категорично новий вимір, де інклюзивність стає домінантною та надзвичайно важливою ціллю для включення кожного голосу й думки в загальний наратив. Залучення альтернативного бачення збагачує усталену культуру спільнот, попереджає неприйняття і насилля, руйнує мовчазну колективну травму.

Нарешті, Дж. Пуар вводить поняття гомонаціоналізму, яке описує, як державні структури асимілюють так звані безпечні форми квір-ідентичності для підтвердження власної моральної переваги [1, с. 2-9]. Пуар доводить, що після 11 вересня 2001 року західні держави, зокрема США, почали активно інкорпорувати лібералізований погляд на ЛГБТКІ+ спільноту та її прояви у національний дискурс, позиціонуючи себе як прогресивні й толерантні на противагу гомофобним іншим, здебільшого мусульманським або постколоніальним націям. «Гомонаціоналізм – це не просто включення гомосексуальних суб'єктів до складу нації; це продукування нормативних гомосексуальностей, які підсилюють расові та націоналістичні плани держави» [1, с. 38]. Так, неоліберальна риторика прав людини починає функціонувати як інструмент геополітичного розмежування: одні тіла визнаються гідними громадянства, а інші відкидаються як загроза. Цей підхід неминуче посилює і расову нерівність, і гомо-/трансфобію, оскільки принципи свободи порушені державним втручанням в приватну сферу та спекуляціями на фоні чутливих тем.

Поняття нації у квір-прозі стає не географічною категорією, а психосоціальним простором, у якому формуються поняття нормальності. Національний дискурс визначає, що означає бути громадянином, дитиною, чоловіком або жінкою. Нація виступає не лише символом належності, а й механізмом дисципліни. Квір-персонажі/-ки найчастіше поза полем цих очікувань, оскільки встановлені рамки не вміщують множинність їхніх ідентичностей, що провокує появу внутрішніх та/або зовнішніх конфліктів. Якщо в класичних формах американського національного роману тіло часто виступає символом духовного чи громадянського єднання, то в сучасній квір-прозі

¹ Термін «квірність» в академічному контексті зазвичай визначається як ідентичність або стан, що виходить за межі традиційних гетеронормативних і цисгендерних очікувань, часто пов'язаний з трансгресією та опором до нормативних структур. Джерело: <https://www.sciencedirect.com/topics/social-sciences/queerness>

воно стає ареною конфлікту між приватним досвідом і національним міфом. Тілесність втрачає функцію репрезентації універсального громадянина і натомість виявляє межі самої національної уяви, того, як досвід квір-людей вписується в уявлення громадянського суспільства про себе.

У цьому контексті жанр функціонує як інструмент опору. Більдунгсроман (роман виховання) дозволяє дослідити, як соціалізація перетворюється на травму для расово або гендерно маргіналізованих суб'єктів; травматичний наратив демонструє, як національні інституції, такі як школа чи церква, спричиняють травму, проте також пропонує можливість озвучення та переосмислення через літературу; історичний роман постає свідченням для квір-людей і способом реконструювати свідомо замовчувані наративи минулого, що інтегрує їх у простір національної пам'яті.

Деякі взірці квір-прози США початку XXI століття репрезентують те, що Б. Андерсон називає "уявленою спільнотою" [3, с. 5-7], але розкриває її зсередини як простір відчуження, де спільність завжди умовна, тимчасова, а наратив є засобом критичного переозначення належності. У квір-романах Alexander Chee «Edinburgh» (2001), Rakesh Satyal «Blue Boy» (2009) та Malinda Lo «Last Night at the Telegraph Club» (2021), бачимо, як тілесність і національність стають взаємно вплетеними кодами ідентичності. Головні персонажі та персонажки цих текстів намагаються вписати власну сексуальність у національний наратив, який, попри задекларовану зовнішню інклюзивність, залишається ієрархічним і расово маркованим. Для авторів/-ок тіло стає дискурсивною межею, через яку артикулюється напруження між расовою та сексуальною приналежністю. Як пише С. Ахмед, орієнтація тіла у соціальному просторі визначає, які маршрути доступні суб'єктові, а які обмежені [10, с. 14-15]. Тіло означає себе не лише через бажання, а й через здатність бути видимим у національному полі таким, як воно є, без намагання видозмінити його під ідеали соціуму.

У квір-романі «Blue Boy» (2009), який також є більдунгсроманом, Сат'ял створює наратив становлення головного персонажа Кірана у образі Крішні як естетичного опору нормі. Його тілесність не підкоряється цисгетеронормативному американському коду, але й не вписується в традиційні культурні очікування індійської діаспори. Так, тіло Кірана стає місцем гібридної саморепрезентації, що перегукується з концепцією «третього простору» Х. Бгабгі [2, с. 37]. Головний персонаж буквально винаходить для себе комфортну оболонку, в якій він може сховатися від осуду та приниження, залишившись наодинці, й не зазнавати відчуження від найближчих людей: «Here, in my regal bathroom, I put on makeup too thickly, and I like it that way. I like the thickness on my lashes, the lipstick balled in tissue»² [11, с. 23]. Для нього все ще дуже важливо залишатися вірним свої індійсько-американській ідентичності через низку травмуючих обставин, з якими доводиться стикатися в повсякденні, щоб віднайти своє місце в об'єктивній, хоча й не дуже інклюзивній реальності. «And if Whitney is just a pop star, a mere mortal, then what does it take to be Krishna, the most beautiful of gods?»³ [11, с. 38]. Ця імперсоналізація з індуїст-

ським божеством та американською поп-іконою 80-90х років ідеально демонструє внутрішню амбівалентність Кірана: він хоче втілювати елементи і своєї етнічної культури, і тогочасної американської культури. Йому не вдається стримувати власну ідентичність й сексуальність, оскільки ці аспекти самостійно, несвідомо виринають й проривають всі нав'язані обмеження та пересуди, які є істинними та природними для нього. Національність тут стає щитом, маскою, за якою він безпечно може формуватися як цілісна особистість й уникати розщеплення незворотної травми. Водночас цей образ є політичним актом для юнака, який лише пізнає світ і себе в ньому. Саме його існування, зважаючи на походження та історію, стає серйозним викликом, оскільки для його родини є важливим і асимілюватися в західному світі, і зберегти свою культуру, релігію і спадок етнічних предків. «Dough is like an Indian mother's stress ball. Squeeze, roll»⁴ [11, с. 146-147]. Сім'я індійців віднаходить у власній національній ідентичності спокій і полегшення від труднощів міграції, спогадів про жорстку колонізацію, культурного розриву з реаліями США та расового неприйняття. Їжа постає як комфортний притулок, знайома і неперервна рутинна, важлива культурна спадщина, якої людина дотримується, незалежно від обставин. Вона приземляє, об'єднує та рятує від екзистенційного жаху й відчаю. Хоча автор подає цю метафору як кумедне спостереження молодшого покоління мігрантів, за нею прихований глибокий жаль та обурення, багаторівневу травму, яку майже неможливо розкрити через страх руйнації опори, стійкості й внутрішньої сили персонажів/-ок.

Книжка Александра Чі «Edinburgh» (2001) – це роман дорослішання, що містить промовистий наратив травми. Автор зображує дитячу травму і те, як вона відтворюється у дорослому житті та спробу реконструкції пам'яті через мистецтво і письмо. А. Чі майже автобіографічно творить жанр літератури пам'яті, де ліричність та міфологічність тексту терапевтує та зцілює. Травматичний досвід головного персонажа, якого звуть Фі, прямо впливає з теми мовчання, особистості провини та етнічної й культурної репрезентації. Цей квір-роман демонструє етичну силу свідчення як інший аспект постнаціонального квір-дискурсу. Як підкреслює Е. Цветкович у своєму дослідженні, квір-автори/-ки використовують нові жанри вираження, такі як свідчення, перформанси, епізоди пам'яті [12, с. 19-21], що стає матеріалом публічних культур, через які особистий біль перетворюється на колективне свідчення. Персонаж роману Чі переживає сексуальне насильство в дитинстві, але його історія не є лише автобіографічною сповіддю. Вона показує, як нація дисциплінує і замовчує травматичні досвіди, що не вписуються у гетеронормативний наратив громадянської доброчесності. До того ж, юнак переживає сором і провину за те, що трапилося з ним самим, він чітко усвідомлює, що неможливість озвучити правду стала фатальною для його колективу, оскільки інші діти після пережитого скоїли суїцид: «No one should have gone through what we went through, but we did. And it kills me to think of it»⁵ [13, с. 178]. У листі-прощанні з другом, Фі промовляє ці слова із жалем, оскільки він проносив через усе своє життя думку, що мовчазне споглядання це співучасть у злочині, хоча у його випадку мовчання було способом вижи-

² «Тут, у своїй розкішній ванній, я наношу макіяж надто щільно – і мені це подобається. Мені подобається, як густо фарбається вії, як помада збирається грудочками в серветці...» Тут і далі (якщо не зазначено інше) український переклад автора статті.

³ «А якщо Вітні – просто поп-зірка, звичайна смертна, то що ж треба, щоб стати Крішною, найкрасивішим із богів?»

⁴ «Тісто – це як м'ячик від стресу для індійської матері. Стисни, розкатай».

⁵ «Ніхто не мав би пережити те, що пережили ми, – але ми це пережили. І мене розриває від самої думки про це».

вання. Колективна травма покоління резонує з темою національної амнезії та культурної відповідальності.

Як зазначає К. Лалор, спираючись на концепцію Ж. Дельоза, минуле й теперішнє співіснують як взаємопов'язані елементи: теперішнє безупинно минає, тоді як минуле продовжує існувати, пронизуючи всі можливі теперішні моменти [14, с. 23]. Такий підхід дозволяє осмислити квір-нарлативи не як частину лінійної телеології історичного прогресу, а як простір рециркуляції афектів і фрагментованих досвідів, що піддаються універсалістським моделям розвитку прав квір-людей. Травматичні маргіналізовані історії розхитують стандартну концепцію прогресу нації через нелінійність, розриви, зворотні ходи [14, с. 22-23]. Саме тому «Edinburgh» (2001) можна читати як постнаціональний роман, у якому інтимне і політичне співіснують у межах травматичного досвіду. «Each part of speech a rescue»⁶ [13, с. 90]. Письмо не прагне завершення, а повертає суб'єкта до емоційного ядра травми. Тобто головний персонаж вичитує мораль: щоб не зупинятися і не застрягати в минулому, потрібно правильно проживати всі почуття і переосмислити їх в майбутньому.

Фі вдається справді пережити складну травму, а також переформатувати усталене уявлення про замовчування, приховування насилля і переспрямування ярма провини на постраждалих. Автор, завдяки власній сміливості й щирій небайдужості до долі інших, переказує найбільшчі спогоди, рефлексує поза контекстом культурного виховання, етнічних чи расових упереджень. «This is a fox story. Of how a fox can be a boy. And so it is also the story of a fire»⁷ [13, с. 18]. Ця цитата виконує функцію метатекстуального ключа до всього квір-роману: мотив лиса є властивим японському та корейському фольклору, звідки автор і черпав натхнення. Для Чі ця метаморфоза є алегорією формування ідентичності суб'єкта, тобто головного персонажа Фі, травмованого насильством і змушеного виживати в суспільстві. Образ «лиса, який стає хлопчиком» символізує процес набуття людяності через досвід страждання та сорому, тоді як вогонь постає метафорою очищення і саморуйнування.

У квір-романі «Last Night at the Telegraph Club» (2021) Малінда Ло відтворює афективну динаміку: лесбійська ідентичність головної персонажки у поєднанні з її китайським походженням, що стає джерелом подвійної відчуженості. Квірність тут не лише порушує гендерні норми, а й знову ж таки піддає ідею американськості, побудовану на уявленні про «чисту», нормативну громадянку. Національний простір у тексті Ло постає як режим афективного контролю, у якому расово й сексуально інша жінка водночас фетишизується і витісняється. «It was true that she had never seen Chinese lovers kiss each other, but Chinese lovers would never kiss in public! She tried to dash the queer thought from her mind, but the feeling wouldn't go away: a sick twist in her stomach, sour as vinegar, as she contemplated Americans' prurient interest in things that should be private. What must Joseph Hu think of this country, she wondered»⁸ [15, с. 29]. Персонажка тексту Ло Лілі

зіткнулася з реаліями, в яких можуть співіснувати багато суперечностей: з одного боку, для неї це могло стати репрезентацією того, чого вона внутрішньо давно прагнула сама й що їй здавалося абсолютно недосяжним, з іншого – така небачена раніше картина викликає цілком зрозумілий страх за своє благополуччя і життя. Вона розуміє, що тепер вона стала ворогом для країни, в якій опинилася не лише через своє етнічне походження, але й через свою сексуальну орієнтацію, що, як наслідок, змусить її вдвічі більше мобілізувати власні ресурси задля боротьби й виживання. «Kath was close enough that Lily could feel the warmth from her body. "Not – not for me. I get sick when the cable car goes downhill too fast"»⁹ [15, с. 54]. Це важливий троп у сенсі погляду на лесбійське тіло як на об'єкт бажання й водночас табу. Образ фетишизується, він приваблює і водночас викликає сором. Так національний культурний простір перетворює квір-жінку з суб'єкта на об'єкт контролю. Цей мотив перегукується з тезою Д. Массада про те, що глобальний неоліберальний дискурс сексуальності функціонує як нова форма культурного колоніалізму й соціальних репресій [16, с. 160-180].

Сам квір-роман – історичний (historical young adult), що реконструює китайсько-американське життя в Сан-Франциско 1950-х, поєднуючи любовну історію з соціально-політичною. Ло відтворює археографію епохи, де одночасно співіснують: 1) політичний репресивний клімат; 2) антикитайські настрої, загроза депортації; 3) також квірність героїні. Усе це входить у тканину любовного роману й підсилює його жанрову напругу. «And yet she couldn't say the word the book had used to describe those kinds of girls: lesbian. The word felt dangerous, and also powerful, as if uttering it would summon someone or something – a policeman to arrest them for saying that word, or even worse, a real-life lesbian herself»¹⁰ [15, с. 105]. Такий опис почуттів головної персонажки піддає американський міф індивідуальної свободи, яка насправді була призначена для дуже обмеженої, переважно білої, гетеросексуальної й небідної категорії населення, які слухняно й віддано підтримували національні ідеї та ідеали.

Висновки. Американська квір-проза початку XXI століття формує постнаціональне бачення ідентичності, у якому тілесність, травма й пам'ять стають засобами опору нормативним моделям нації. Персонажі/-ки творів перебувають у проміжному просторі між культурами, расами та гендерами, де вибудовують власну суб'єктність через досвід болю, стигми й пошуку приналежності. Тіло постає політичним текстом і простором пам'яті, що втілює водночас травму та можливість зцілення. Письмо виконує терапевтичну функцію, перетворюючи приватний досвід на політичне висловлювання та створюючи альтернативні нарлативи громадянства й належності. У такому дискурсі квір-література постає актом саморепрезентації і лабораторією нової гуманістичної моделі, де прийняття різності, емпатія й опір нормативності стають основою суб'єктності та колективної пам'яті.

американську непристойну цікавість до того, що мало б залишатися приватним»

⁹ «Кет була так близько, що Лілі відчувала тепло її тіла. "Ні... не для мене. Мені нудить, коли «спуск» занадто різкий».

¹⁰ «І все ж вона не могла вимовити слово, яким книжка називала таких дівчат: лесбійка. Це слово здавалося небезпечним, але водночас наділим силою – ніби його вимова могла викликати когось чи щось: поліцейського, який заарештує за це слово, або, що ще страшніше, справжню живу лесбійку»

⁶ «Кожна частина мови – це порятунк»

⁷ «Це історія про лиса – про те, як лис може стати хлопчиком, а отже, це також історія про вогонь»

⁸ «Правда, вона ніколи не бачила, щоб китайці цілувалися, але в Китаї коханці ніколи б не робили цього на людях! Вона намагалася відганяти цю незвичну думку, але відчуття не зникало: нудота, що крутилося в животі, кисла, як оцет, коли вона розмірковувала про

Перспективи подальших досліджень полягають у ґрунтовнішому аналізі інтерсекційності квір-ідентичності, зокрема у поєднанні сексуальності з етнічністю, класом, релігією та міграційним досвідом. Актуальним є також вивчення квір-наративів поза англomовним контекстом, що б дозволило простежити транснаціональні моделі репрезентації тілесності й травми. Подальші пошуки можуть зосереджуватися на афективних вимірах квір-письма, візуальних формах пам'яті, а також на екологічному й постгуманістичному прочитанні квір-тематик. Перспективним є міждисциплінарний підхід, який поєднує літературознавство, культурну антропологію, психологію та медіадослідження для комплексного розуміння того, як квір-проза формує нові етичні та естетичні горизонти сучасної культури.

Література:

1. Puar J. K. *Terrorist assemblages: homonationalism in queer times*. Duke University Press, 2018. 392 p.
2. Bhabha H. K. *Location of culture*. Taylor & Francis Group, 2012. 440 p.
3. Anderson B. R. O. *Imagined communities: reflections on the origin and spread of nationalism*. London : Verso, 1983. 160 p.
4. Muñoz, J. E. *Disidentifications: Queers of Color and the Performance of Politics*. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1999.
5. Butler J. *Gender trouble*. Routledge, 1999.
6. Foucault M. *History of sexuality*. Penguin Books, Limited, 1981. 170 p.
7. Hall, S. *Cultural Identity and Diaspora, Identity: Community, Culture, Difference*, edited by Jonathan Rutherford, Lawrence & Wishart, 1990. 768 p.
8. Sedgwick E. K. *Epistemology of the Closet*. University of California Press, 2008. 280 p.
9. Ahmed S. *The cultural politics of emotion*. Routledge, 2013.
10. Ahmed S. *Queer phenomenology: orientations, objects, others*. Duke University Press, 2006.
11. Satyal R. *Blue boy*. Kensington Publishing Corporation, 2009.
12. Cvetkovich A. *An archive of feelings: trauma, sexuality, and lesbian public cultures*. Duke University Press, 2003.
13. Chee A. *Edinburgh*. Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company, 2016. 224 p.
14. Lalor K. *Encountering the past: grand narratives, fragmented histories and LGBTI rights*. Progress, 2018.
15. Lo M. *Last night at the Telegraph Club*. Hodder Paperbacks, 2021.
16. Massad J. A. *Desiring arabs*. University of Chicago Press, 2010.

Mykhailiuk A. Echoes of National and Ethnic Genre Motifs in Early 21st-Century American Queer Prose

Summary. The article is devoted to the study of national and ethnic genre motifs in early 21st-century U.S. queer prose, based on the queer novels *Edinburgh* (2001) by Alexander Chee, *Blue Boy* (2009) by Rakesh Satyal, and *Last Night at the Telegraph Club* (2021) by Malinda Lo. The research outlines how contemporary American queer fiction constructs postnational identity through narratives of corporeality, trauma, and memory, combining ethnic, racial, and gender codes in order to challenge established notions of nation, citizenship, and social norms. The paper also examines the literary representation of trauma and affect and reveals that these aspects function both as a means of personal and/or collective healing and as a tool for political rethinking of the American cultural narrative.

The study analyzes the interaction of genre strategies and thematic motifs – in particular, the Bildungsroman, the historical novel, and trauma writing – which allow queer characters to embody a “third identity” and construct alternative models of citizenship and cultural participation. The theoretical framework of the research is based on Judith Butler’s concepts of gender and ethnicity performativity; Eve Kosofsky Sedgwick’s queer epistemology; Homi Bhabha’s and Sara Ahmed’s ideas of intercultural space and bodily orientation; and Jasbir Puar’s theory of homonationalism.

The findings show that corporeality depicted in the works of Chee, Satyal, and Lo becomes a discursive boundary through which the tension between racial, ethnic, and sexual belonging is articulated. The protagonists of these queer novels are subjects who integrate previously silenced experiences in the process of forming their complex identities. It is also revealed that early 21st-century U.S. queer prose reinterprets traditional canons and offers a new model of a humanistic cultural space – one based on the acceptance of diversity, empathy, and resistance to normativity, which becomes the foundation for shaping collective memory and the political potential of marginalized communities.

Key words: US queer prose, postnational identity, national and ethnic motifs, corporeality, trauma, affect, intercultural space.

Дата першого надходження рукопису
до видання: 27.10.2025

Дата прийнятого до друку рукопису
після рецензування: 25.11.2025
Дата публікації: 30.12.2025